

STAVEBNÍ PRÁVO

B U L L E T I N

ZÁKONY ■ ANALÝZY ■ STUDIE ■ NÁZORY

2 / 2018

ČESKÁ SPOLEČNOST PRO STAVEBNÍ PRÁVO
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ
MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU

STAVEBNÍ PRÁVO

BULLETIN

ZÁKONY ■ ANALÝZY ■ STUDIE ■ NÁZORY

Obsah

Studie – Úvahy – Analýzy

Michal Králík

Nezbytná cesta v aktuální rozhodovací praxi Nejvyššího soudu České republiky
(vybrané základní otázky) 7

Helena Hostovská

Změny v problematice vyvlastnění s účinností od 1. 1. 2018 23

Jaroslav Krecht

K pojmům neplatnosti, neaplikovatelnosti, konzumace,
obsolentnosti a imperfekce norem 29

Karel Marek

K některým smlouvám příkazního typu 35

Alena Bányaiová

Poznámky k vadám zadávacího procesu a jejich vlivu na platnost uzavřených smluv. . . 42

Diskuse – Polemika

Pavel Půček

Změna v užívání stavby dle stavebního zákona – úvahy nad vybranou judikaturou . . . 49

David Polášek

Stavební úpravy (ne)mění vzhled stavby 60

Poznámky k vadám zadávacího procesu a jejich vlivu na platnost uzavřených smluv

Alena Bányaiová

Smlouvy, jejichž předmětem je stavba, resp. zhotovení, údržba, oprava nebo úprava stavby, jakož i zhotovení architektonického nebo projektového řešení stavby, jsou často uzavírány v návaznosti na vyhlášení veřejné zakázky ve smyslu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek („zákon o veřejných zakázkách“). Zadávací proces podle zákona o veřejných zakázkách je specifickou formou jednání vedoucího k uzavření smlouvy, bývá označován jako zvláštní předkontraktní a kontraktní proces.¹⁾ Jeho výsledkem je uzavření soukromoprávní smlouvy splňující většinou znaky některého ze smluvních typů upravených v občanském zákoníku. V oblasti výstavby jde nejčastěji o smlouvu o dílo, popřípadě o smlouvy příkazního typu. Právní režim uzavřených smluv se tedy řídí občanským zákoníkem, ovšem zákon o veřejných zakázkách spojuje s vadami zadávacího procesu vedoucího k uzavření smlouvy důsledky způsobující v některých případech neplatnost smlouvy, a to ve spojení s autoritativním rozhodnutím orgánu dohledu nad zadáváním veřejných zakázek – Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže („Úřad“). Způsob, jakým zákon o veřejných zakázkách řeší otázky platnosti či neplatnosti smluv uzavíraných v návaznosti na zadávací proces, navazuje na předchozí úpravu zadávání veřejných zakázek (zákon č. 137/2006 Sb.) a vyvolává stejné otázky, které již byly diskutovány v souvislosti se zmíněným zákonem č. 137/2006 Sb. Lze dokonce říci, že nová úprava problémy spíše prohlubuje, než řeší.

1. Zadávací proces a neplatnost smlouvy – obecně

V zadávacím řízení podle zákona o veřejných zakázkách zadavatel oznamuje svůj úmysl vybrat si ze zájemců, kteří podáním nabídky budou reagovat na jeho oznámení, toho, s nímž uzavře smlouvu. Jde tedy, alespoň v základní formě veřejného zadávání – v otevřeném řízení, o určitou obdobou veřejné soutěže o nejvhodnější nabídku ve smyslu § 1772 občanského zákoníku. Vzhledem k tomu, že zadavatelem je osoba, která vynakládá veřejné prostředky tím, že za ně nakupuje „*dodávky, služby nebo stavební práce*“, je proces tohoto výběru i následné uzavření smlouvy regulován poměrně podrobně a striktně zákonem o veřejných zakázkách. Úprava veřejné soutěže o nejvhodnější nabídku v občanském zákoníku se použije na zadávání veřejných zakázek pouze podpůrně. Obecná ustanovení občanského zákoníku týkající se právních jednání včetně vad právních jednání a jejich následků se na smlouvy uzavírané v rámci zadávacího řízení použijí rovněž s modifikacemi vyplývajícími ze zákona o veřejných zakázkách.

Občanský zákoník sankcionuje určité vady právních jednání neplatností a přitom rozlišuje dvě kategorie neplatnosti – neplatnost relativní a neplatnost absolutní. Jak uvádí komentářová

1) Například DVORÁK, D. *Smluvní vztahy ve veřejných zakázkách*. Praha: C.H.Beck, 2014, s. 45 a násled.

literatura, oba druhy neplatnosti se liší v okamžiku působení sankce a ve způsobu jejího vyvolání.

Způsob vyvolání následků relativní neplatnosti je ovládán zásadou autonomie vůle, neboť je plně v rukou oprávněných subjektů. Oprávněna vyvolat následky neplatnosti, tedy způsobit neplatnost právního jednání, je osoba určená zákonem, což je zpravidla strana právního jednání, na jejíž ochranu je námitka neplatnosti stanovena. Relativita neplatnosti spočívá v tom, že právní jednání ohrožuje možností neplatnosti; využije-li oprávněný svého práva namítnout neplatnost, stane se právní jednání neplatným. Do té doby je právní jednání dočasně platné. Námitka neplatnosti působí zpětně, při jejím uplatnění je právní jednání stíženo neplatností od samotného jeho vzniku – *ex tunc*.²⁾ Relativní neplatností jsou stíženy především vady vůle a v některých případech vady formy právního jednání.

Vznik absolutní neplatnosti je vyloučen z působnosti autonomie vůle stran. Neplatnost nastává dokonáním projevu vůle, dokonáním právního jednání, jež je zatíženo vadou. K absolutní neplatnosti je třeba přihlížet z úřední povinnosti, a to i když se strany na ni neodvolají, i proti jejich vůli. Právní jednání stížené absolutní neplatností nepůsobí od samého počátku žádné právní následky. Absolutní neplatností stíhá občanský zákoník závažné vady obsahu právního jednání, případně i okolností jeho vzniku, a to případy kvalifikovaného rozporu se zákonem, dobrými mravy a veřejným pořádkem, některé případy vad vůle a formy právního jednání.³⁾

Pro smlouvy uzavírané v rámci procesu zadávání veřejných zakázek upravuje zákon o veřejných zakázkách autonomně a specificky důsledky vad procesu vedoucího k uzavření smlouvy. Určité vady stíhá sankcí neplatnosti smlouvy, ovšem ve spojení se správním řízením vedeným před Úřadem o uložení zákazu plnění smlouvy.

Podle § 254 zákona o veřejných zakázkách může Úřad uložit zákaz plnění smlouvy zadavateli, který smlouvu uzavřel:

- aniž by uveřejnil oznámení o zahájení zadávacího řízení,
- přes zákaz jejího uzavření, který vyplývá ze zákona nebo mu byl uložen Úřadem (předběžným opatřením),
- postupem v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách a Úřad mu takový postup zakázal.

Zákaz plnění smlouvy vydává Úřad ve správním řízení zahájeném na návrh osoby, která tvrdí, že zadavatel smlouvu uzavřel za výše uvedených okolností. Návrh na zahájení řízení navrhovatel podává do jednoho měsíce ode dne uveřejnění oznámení zadavatele o uzavření smlouvy nejpozději však do šesti měsíců od uzavření smlouvy, součástí návrhu je zaplacení kauce ve výši stanovené zákonem. Smlouvy, jejichž plnění Úřad zakázal, prohlašuje zákon o veřejných zakázkách za neplatné a činí tak hned na dvou místech. V prvním odstavci § 264 stanoví: „Platí, že smlouva, ohledně níž Úřad uložil zákaz plnění, aniž by postupoval podle odst. 3, je neplatná od samého počátku.“ Ve druhém odstavci stejného ustanovení pak uvádí: „Smlouva na plnění veřejné zakázky se stává neplatnou z důvodu porušení tohoto zákona pouze v případech, kdy Úřad uloží zákaz jejího plnění podle odst. 1. Neplatnost z jiných důvodů není

2) TICHÝ, L. In ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1441, 1442 a 1476.

3) *Tamtéž*, s. 1442, 1443 a 1485.

dotčena.“ Podle třetího odstavce citovaného ustanovení může Úřad na žádost zadavatele odložit zákaz plnění smlouvy nejdéle o 12 měsíců, pokud zadavatel prokáže, že důvody spojené s veřejným zájmem vyžadují pokračování v plnění smlouvy. Zákaz plnění Úřad neuloží, pokud k ochraně veřejného zájmu „nepostačuje jen“ uvedené odložení zakazu plnění (§ 264 odst. 4).

Z dikce § 254 zákona o veřejných zakázkách vyplývá, že neplatnost smlouvy spojená s uložením zakazu jejího plnění Úřadem se týká jednak případů, kdy zadavatel vůbec pominul, že by smlouvu měl uzavírat ve zveřejněném zadávacím řízení, jednak případů, kdy zadavatel postupoval proti přímému zakazu ať uloženému zákonem nebo Úřadem. Jde tedy prakticky o situace svědčící o takovém rozporu se zákonem o veřejných zakázkách, kdy dosažení účelu a cílů jím sledovaných je zcela vyloučeno.

Komentářová literatura k zákonu o veřejných zakázkách se s problematikou neplatnosti smluv podle citovaného ustanovení vypořádává různě. Jeden z názorů důsledně staví na dikci § 264 odst. 2 a říká, že toto ustanovení „je výrazem relativní neplatnosti smlouvy, neboť smlouva neplatnou „není“, ale neplatnou „se stává“, tedy dosud platná smlouva se neplatnou stává až na základě rozhodnutí ÚOHS, a to okamžikem jeho právní moci“.⁴⁾

Názor vyslovený v dalším komentáři k zákonu o veřejných zakázkách k povaze účinků vyslovení zakazu plnění podle § 264 na uzavřenou smlouvu není úplně jednoznačný. Na jednom místě při výkladu § 264 uvádí, že toto ustanovení koncipuje neplatnost smlouvy „jako neplatnost relativní, jíž je třeba se dovolat“ pomocí včas podaného návrhu na uložení zakazu plnění smlouvy podaného Úřadu. I tento komentář se vyjadřuje k časovým účinkům vyslovení zakazu plnění a z prvního odstavce § 264 dovozuje, že smlouva je neplatná *ex tunc*, ovšem současně připomíná, že dikce druhého odstavce, podle níž „smlouva se stává neplatnou“ by mohla evokovat účinek *ex nunc*.⁵⁾ O kus dále ve výkladu k těmto ustanovením pak říká: „Důsledkem uložení zakazu plnění ze smlouvy je skutečnost, že smlouva je absolutně neplatná pro rozpor se zákonem, její neplatnost nastává v důsledku jiné skutečnosti (rozhodnutí ÚOHS o uložení zakazu plnění) přímo ze zákona.“ Výjimkou z neplatnosti působící *ex tunc* mají být podle tohoto komentáře případy, kdy Úřad rozhodne o odložení zakazu plnění podle odst. 3 předmětného ustanovení.⁶⁾

2. Některé otevřené otázky spojené s neplatností smlouvy podle zákona o veřejných zakázkách

Jak bylo řečeno, názory na povahu neplatnosti smlouvy, k níž Úřad uložil zákaz plnění, jakož i jejich časových účinků, se různí, a to dokonce i v rámci jediné publikace. I to svědčí o nepříliš jasném právním řešení dané problematiky.

4) PODEŠVA, V.; SOMMER, L.; VOTRUBEC, J.; FLAŠKÁR, M.; HARNACH, J.; MĚKOTA, J.; JANOUŠEK, M. Zákon o zadávání veřejných zakázek. Zákon o registru smluv. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 962. Pro úplnost je třeba poznamenat, že na jiném místě, a to v komentáři k odst. 1 § 264, tato publikace ohledně časových účinků neplatnosti uvádí, že smlouva je neplatná od počátku, tedy *ex tunc*.

5) DVOŘÁK, D.; MACHUREK, T.; NOVOTNÝ, P.; ŠEBESTA, M. a kol. Zákon o zadávání veřejných zakázek. Komentář. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2017, s. 1238–1242.

6) Tamtéž.

Lze souhlasit s tím, že neplatnost smlouvy podle § 264 zákona o veřejných zakázkách nastává automaticky, ale že je třeba, aby určitá osoba navrhla orgánu veřejné moci přijetí opatření, s nímž pak zákon neplatnost smlouvy spojuje. V tomto směru lze hovořit o podobnosti s pojetím relativní neplatnosti – neplatnosti je třeba se dovolat. Nicméně další skutečnosti, na které § 264 zákona o veřejných zakázkách váže neplatnost smlouvy, už závěru o relativní neplatnosti příliš nesvědčí.

Relativní neplatnost je založena na autonomii vůle. Osoba dotčená vadami právního jednání se sama rozhoduje, jak s následky těchto vad naloží. Na ní záleží, zda jsou pro ni vady natolik závažné, že chce odklidit účinky daného právního jednání uplatněním námítky neplatnosti, anebo zda ponechá stav nastalý učiněným právním jednáním, jak je, čímž se právní jednání stává definitivně platným. Ustanovení § 264 zákona o veřejných zakázkách však sleduje účel jiný. Neplatnost tam upravená není stanovena na ochranu zájmů určité osoby, ale na ochranu veřejného zájmu na hospodárném vynakládání veřejných prostředků a na zachování hospodářské soutěže mezi potenciálními uchazeči o veřejnou zakázku. Dozor nad respektováním tohoto zájmu při zadávání veřejných zakázek vykonává orgán veřejné moci – Úřad pro ochranu veřejné soutěže, jemuž zákon svěřuje i pravomoc zasáhnout zákonem stanoveným způsobem do již vzniklých smluvních vztahů. Řízení, jehož výsledkem je zásah Úřadu do smluvních vztahů, je sice návrhové, Úřad jedná na základě návrhu osoby určené zákonem, ovšem tato osoba se na něj neobrací o ochranu svých práv, která byla postupem zadavatele dotčena. Návrh na uložení zákazu plnění smlouvy, jímž se iniciuje vydání rozhodnutí, v jehož důsledku je smlouva neplatná, může podat kdokoli, kdo tvrdí, že došlo k vadám popsáným v § 254 odst. 1 zákona o veřejných zakázkách, a zaplatí stanovenou kauci. Nemusí jít o účastníka zadávacího řízení, jehož práva byla nesprávným postupem zadavatele dotčena; v případech, kdy zadávací řízení ani neproběhlo, na něž § 254 odst. 1 a § 264 zákona o veřejných zakázkách také míří, žádní dotčení účastníci ani neexistují. Návrh je tak vlastně jakýmsi kvalifikovaným podnětem, jímž se Úřad musí zabývat.

Smysl a účel úpravy neplatnosti smlouvy v § 264 zákona o veřejných zakázkách tak spíše napovídá pojetí absolutní neplatnosti. Ustanovení postihuje nejzávažnější vady zadávacího procesu, popřípadě jeho úplné vyloučení, byť smlouva měla být uzavřena v rámci příslušného zadání veřejné zakázky. Postihuje ty případy, kdy zájem, jehož ochranu sleduje právní úprava zadávání veřejných zakázek, byl vážně narušen, což zjistil a konstatoval orgán pověřený dohledem nad zadávacím řízením. Chování, které je skutkovou podstatou § 264 zákona o veřejných zakázkách, představuje kvalifikovaný rozpor se zákonem, který by bylo možno přirovnat k případům, jež postihuje neplatností občanský zákoník v § 588. Pokud Úřad zakáže plnění smlouvy podle § 564 zákona o veřejných zakázkách, je smlouva, jejíž plnění bylo zakázáno neplatná. Neplatnost nastává *ipso iure* vyslovením zákazu plnění, a to s účinky zpětně k okamžiku vzniku smlouvy. Podobně jako u absolutní neplatnosti podle § 588 občanského zákoníku přihlíží soud k neplatnosti smlouvy, jejíž plnění bylo zakázáno Úřadem podle § 264 zákona o veřejných zakázkách, z úřední povinnosti, nevyslovuje ji samostatným rozhodnutím.⁷⁾

7) Některé publikace zdůrazňují, že Úřad nerozhoduje o platnosti či neplatnosti smluv a že „rozhodování o neplatnosti smluv zákonodárce ponechává nadále ve výlučné pravomoci soudu v řízení dle OSŘ, jelikož pouze obecný soud je oprávněn posuzovat platnost právního jednání“. Srov. DVOŘÁK, D.; MA-CHUREK, T.; NOVOTNÝ, P.; ŠEBESTA, M. a kol. Zákon o zadávání veřejných zakázek. Komentář.

Diskutována není jen povaha neplatnosti smlouvy podle § 264 zákona o veřejných zakázkách. Otázky vzbuzuje i úprava předpokladů, za nichž neplatnost smlouvy podle tohoto ustanovení nastává, a to právě s ohledem na ochranu zájmu na hospodárném využívání veřejných prostředků.

Sankcí neplatnosti podle § 264 zákona o veřejných zakázkách jsou postihovány smlouvy, u nichž Úřad uložil zákaz plnění. Jak bylo řečeno, řízení o uložení zakazu plnění smlouvy je návrhové, Úřad je nemůže zahájit z moci úřední. Přitom návrhovatelem není osoba dotčená vadou zadávacího procesu, ale kdokoli, kdo tvrdí, že došlo k vadám zadávacího procesu uvedeným v § 254 odst. 1 zákona, popřípadě, že se žádný zadávací proces neuskutečnil, byť měl, a složí kauci 200 000 Kč. Z dikce zmíněného § 254 je zřejmé, že toto ustanovení představuje komplexní úpravu podmínek a požadavků, které musí splňovat návrh na uložení zakazu plnění smlouvy. Neuplatní se tedy ani požadavky stanovené pro podání návrhu na přezkoumání úkonů zadavatele podle § 251 zákona o veřejných zakázkách; návrhovatel požadující uložení zakazu plnění smlouvy nemusí uvádět, zda a v důsledku čeho mu vznikla nebo hrozí újma, nemusí navrhopvat ani předkládat důkazy k prokázání svých tvrzení, apod. Zákon tak nepředpokládá, že by se návrhovatel obracel na Úřad k ochraně svých práv dotčených postupem zadavatele, ale jen umožňuje návrhovateli informovat Úřad o tom, že v nějakém případě došlo k porušení zákona; řízení je zahájeno na základě této informace. Pak ovšem není jasné, proč Úřad nemůže zahájit řízení o uložení zakazu plnění smlouvy z vlastního podnětu, pokud se mu informace o postupech odůvodňujících jeho uložení dostanou jiným způsobem.

Otázky jsou spojeny i s řešením časových aspektů neplatnosti smlouvy, u nichž Úřad uložil zákaz plnění. Podle třetího odstavce § 264 může Úřad odložit účinky zakazu plnění smlouvy až o 12 měsíců, pokud zadavatel prokáže, že důvody hodné zvláštního zřetele spojené s veřejným zájmem vyžadují pokračování v plnění smlouvy. Zákon důsledky odložení účinnosti zakazu plnění na platnost dané smlouvy neřeší a komentářová literatura hovoří o výjimce z účinků neplatnosti smlouvy nastávajících *ex tunc*, ale už se nevyjadřuje k tomu, co by mělo platit pro smlouvy kryté touto výjimkou.⁸⁾

Jak bylo vysvětleno výše a plyne z dikce zákona, vyslovení zakazu plnění je skutečností, s níž zákon o veřejných zakázkách spojuje neplatnost příslušné smlouvy. Neplatnost nastává ze zákona, pokud jsou splněny stanovené podmínky, tj. je uložení zákaz plnění. Neplatnost způsobuje, že smlouva nemá zamýšlené právní účinky a pokud již nějaké měla a strany se jimi řídily, zanikají se zpětnou platností. Z hlediska důsledků uložení zakazu plnění na existenci (platnost) smlouvy tedy nezáleží na tom, od kdy zákaz plnění platí; rozhodující je jen skutečnost, že zákaz plnění byl uložen a samozřejmě, že je účinný. Pokud tedy Úřad dojde k závěru, že jím

1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2017, s. 1238–1242. K tomu lze poznamenat, že ani soud o neplatnosti nerozhoduje, k vyslovení neplatnosti není třeba konstitutivního rozhodnutí soudu. Soud přihlíží k neplatnosti, která nastala uložení zakazu plnění a může to vyjádřit v odůvodnění; ve výroku rozhodnutí nejspíše výjimečně, pokud rozhoduje o žalobě na určení. Soud je v posuzování vad zadávacího procesu uvedených v § 254 a § 264 zákona o veřejných zakázkách angažován v rámci soudního přezkumu správního rozhodnutí Úřadu, jímž je uložení zakazu plnění smlouvy. Zde však soud rozhoduje podle soudního řádu správního a nerozhoduje o platnosti či neplatnosti smlouvy.

8) Například již citovaná publikace DVOŘÁK, D.; MACHUREK, T.; NOVOTNÝ, P.; ŠEBESTA, M. a kol. Zákon o zadávání veřejných zakázek. Komentář. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2017, s. 1240.

chráněný veřejný zájem vyžaduje, aby zákaz plnění smlouvy platil až po nějaké době od jeho vydání, znamená to jen tolik, že smlouva může být nadále plněna, ale jakmile stanovená lhůta uplyne, je smlouva neplatná, a to neplatná od počátku stejně jako v případech, kdy se s žádným odložením zákazu plnění vůbec neuvažovalo. Jediným rozdílem mezi případy, kdy zákaz plnění je uložen s okamžitým účinkem a případy, kdy Úřad poskytuje další lhůtu, po níž smlouva může ještě být plněna, je rozsah plnění, které v důsledku neplatnosti smlouvy může přijít vniveč nebo musí být vypořádáno jako bezdůvodné obohacení.

Je-li smlouva neplatná, dodavatel (zhotovitel) to, co vynaložil k plnění zamýšleného závazku, nemůže realizovat, nemůže plnění poskytnout druhé straně, neboť mu pro to chybí právní důvod. Pokud některá ze stran na základě neplatné smlouvy již plnila, resp. započala s plněním, jde o plnění bez právního důvodu a strany by se měly vypořádat podle zásad bezdůvodného obohacení (§ 2991 o.z. a násl.). Každá ze stran by tedy měla vydat druhé straně to, co od ní k plnění jejího závazku ze smlouvy obdržela. Z uvedeného vyplývá, že čím delší je doba, po níž závazek ze smlouvy byl plněn, tím větší může být i rozsah již poskytnutého plnění, které si strany budou muset vrátit v okamžiku, kdy bude uložen zákaz plnění, popřípadě tím větší může být hodnota toho, co na plnění strany vynaložily, a co v důsledku zákazu plnění již jimi nemůže být využito. Důsledky odložení zákazu plnění tak mohou být pro strany tíživější, než pokud by zákaz platil okamžitě od jeho vydání.

Uvedené důsledky zřejmě nebyly zamýšleny, neboť Úřad má podle § 264 odst. 3 zákona odložit zákaz plnění v případech, kdy je zvláštní zájem na pokračování plnění smlouvy, tj. kdy se předpokládá, že účel sledovaný uzavřením smlouvy bude naplňován, a nikoli že bude zmařen. Takovému záměru by spíše odpovídalo řešení, podle něhož by uložení zákazu plnění smlouvy Úřadem v případě zákonem stanovených vad zadávacího procesu mělo za následek nikoli anulování právního důvodu k plnění, neplatnost smlouvy, ale zánik závazku z dané smlouvy. Podle závažnosti a důsledků vad zadávacího procesu by Úřad mohl rozhodnout o tom, zda účinky zániku závazku nastávají od uložení zákazu, anebo zda zákaz ruší závazek od počátku. Tak ovšem § 264 zákona o veřejných zakázkách koncipován není a účinky zákazu plnění smlouvy právě v případech, kdy je zákaz odložen a vázán na uplynutí určité doby od rozhodnutí Úřadu, zůstávají sporné.

Závěr

Zadávání veřejných zakázek je podrobně upraveným kontraktačním procesem, jenž je završen uzavřením smlouvy mezi zadavatelem a vítězným uchazečem. Úprava tohoto procesu v zákoně o veřejných zakázkách sleduje ochranu veřejného zájmu na hospodárném využívání veřejných prostředků a zachování hospodářské soutěže mezi uchazeči o zakázku. Závažné vady zadávacího procesu stíhá zákon o veřejných zakázkách neplatností výsledné smlouvy, a to ve vazbě na výsledky dozorové činnosti orgánu pověřeného dohledem na procesem veřejného zadávání, Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Způsob, jakým to zákon o veřejných zakázkách činí, však vyvolává otázky týkající se jak limitů dozorové činnosti Úřadu, tak pojetí neplatnosti smluv uzavřených na základě vadného zadávacího procesu. Úřad může zasáhnout do uzavřených smluvních vztahů a uložit zákaz plnění smlouvy, ovšem příslušné řízení může zahájit jen na návrh osoby, která nemusí mít nic společného s namítaným zadávacím

procesem; Úřad sám, i když se o příslušných vadách zadávacího procesu dozví, řízení z vlastního podnětu zahájit nemůže. Podobně problematické je pojetí neplatnosti smluv, u nichž Úřad vysloví zákaz plnění. Jasně nejsou zejména časové aspekty neplatnosti. Zákon sice nejdříve poněkud zbytečně vyslovuje princip, že neplatnost zbavuje smlouvu účinků od počátku, ovšem vzápětí tento princip zamlžuje tím, jak upravuje možnost Úřadu odložit zákaz plnění smlouvy na určitou dobu. Řešením by mohlo být, aby se zákon nepokoušel konstruovat neplatnost smluv ve vazbě na rozhodnutí Úřadu, ale spíše se zásahem Úřadu do smluvních vztahů spojil ve vymezených případech zánik závazku.